

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-педагогічної роботи Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського
проф. Олександр БЛАЖКО

« _____ 2025 р.

ВИСНОВОК

фахового семінару кафедри педагогіки і освітнього менеджменту про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

Ігнатової Олени Миколаївни

№ 1 від 28 серпня 2025 р.

Актуальність дослідження. **Актуальність дослідження.** Сучасні тенденції щодо реформування та підвищення рівня якості підготовки майбутніх педагогів в умовах глобалізаційних трансформацій, інтенсивного розвитку міжкультурних і професійних контактів з представниками інших країн, оновлення ціннісних пріоритетів українського суспільства актуалізують проблему формування досвіду міжкультурної комунікації майбутніх педагогів у системі вищої освіти України, вимагаючи якісно нового підходу до їхньої підготовки. Сучасні пошуки змісту педагогічної освіти спрямовуються на створення основ системної концепції професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації, де в центрі освітнього простору посідає адаптивна, гнучка, вільна, толерантна, духовна, творча й соціально активна особистість, здатна встановлювати міжкультурні зв'язки та оперативно вирішувати проблеми в професійній та соціальній сферах, чия підготовка релевантна змісту професійної діяльності, відповідає викликам сьогодення.

Сучасні правові акти та документи підкреслюють необхідність реформування системи підготовки вчителів з урахуванням глобальних тенденцій, технологічного прогресу та соціальних змін. Це вимагає інтеграції інноваційних підходів, забезпечення безперервного професійного розвитку та адаптації до нових викликів, що стоять перед сучасною освітою. Підготовка вчителів є ключовим елементом забезпечення якісної освіти, що визнається низкою міжнародних організацій, таких як ЮНЕСКО, Рада Європи, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Міжнародна організація праці (МОП) та інші. Ці документи підкреслюють важливість інноваційного розвитку вищої освіти, включаючи підготовку педагогів, з урахуванням глобальних тенденцій та викликів.

Провідними документами європейського масштабу, в яких задекларовано засадничі положення міжкультурної освіти і міжкультурної компетентності є: «Європейська Культурна Конвенція» (1954 р.), «Віденська декларація» (Рада Європи, 1993 р.); «Рамкова конвенція про захист національних меншин» (Рада Європи, 1995 р.); «Європейська конвенція про громадянство» (Рада Європи, 1997 р.); «Нові виклики мультикультурної освіти: релігійне різноманіття та

діалог у Європі» (Рада Європи, 2002 р.); Декларація європейських міністрів освіти з питань мультикультурної освіти в новому європейському контексті «Мультикультурна освіта: управління різноманітністю, зміцнення демократії» (Афіни, 2003 р.); «Рекомендація Європейського Парламенту та Ради ЄС «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» (2006 р.), в яких однією з восьми компетенцій було визначено «обізнаність та самовираження у сфері культури». Зокрема, у тексті цього документу актуалізовано необхідність розуміння культурного та мовного різноманіття Європи та інших частин світу, бажання зберегти його; підкреслено, що чітке розуміння своєї власної культури та культурна усвідомленість можуть бути основою для сприйняття та поваги до різноманітних культурних проявів.

В умовах модернізації української системи освіти, розроблення та впровадження державних освітніх стандартів професійної підготовки студентів набуло характер спрямованості на формування компетенцій, які є основою для самореалізації особистості в освітньому просторі у процесі формування професійних навичок міжкультурної комунікації.

Серед основних цілей і завдань Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 рр., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. №286-р зазначаються: виховання громадян, що виявляють національну та релігійну терпимість, поважне ставлення до мов, традицій та культури інших народів; розвиток культури міжетнічних відносин; підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних до професійного зростання та професійної мобільності.

Відповідно до п. 1 ст. 6 Закону України «Про освіту» засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є нерозривний зв'язок з світовою а національною культурою, історією і традиціями, інтеграція у міжнародний освітній і науковий простір. Варто зауважити, що при розв'язанні проблем підвищення якості вищої освіти необхідно спиратися не тільки на положення державних нормативних правових актів і законів, а й ураховувати вимоги й рекомендації міжнародних документів, тобто реалізовувати принцип міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи, встановлений у пп. 4 п.2 ст. 3 Закону України «Про вищу освіту» (2017 р.).

В освітній теорії та практиці накопичено значний науковий доробок, який може слугувати підґрунтям для вивчення теоретичних і методичних засад професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

Заслужовують на увагу наукові праці, де викладено загальні основи педагогічної освіти, теоретичні й практичні аспекти змісту, форм методів професійної підготовки сучасного вчителя В. Андрущенко, Є. Громова, С. Гончаренка, О. Дубасенюк, І. Зязюна, Н. Кічук, А. Кузьмінського, Л. Лук'янової, Н. Ничкало, Н. Мукач, О. Сухомлинської та ін.

Питанням міжкультурної освіти, формуванню інтегрованого підходу до вирішення завдань, які пов'язані з ефективністю взаємодії та розуміння між різними культурами в освітньому середовищі присвячено наукові розвідки українських дослідників І. Власюк, Л. Горбунової, Ю. Запорожцевої,

С. Дрожжиної, І. Ковалинської, Я. Пасько, І. Родигіної, І. Сікорської, І. Соколова, А. Солодки, В. Ткаченка та ін.

Значний внесок у розробку проблеми міжкультурної комунікації зробили зарубіжні вчені К. Апелъ, А. Берг, Е. Берджес, Н. Вінер, Ю. Габермас, Й. Гердер, Й. Гоффман, К. Дойч, У. Ешбі, Е. Кеплен, А. Клоковська, А. Колмогоров, Г. Ласвелл, Г. Лейбніц, Р. Ліп'єр, Дж. Морено, Новаліс, Р. Парк, Ч. Пірс, І. Фіхте, К. Шеннон, Ф. Шлейєрмахер, Я. Щепанський, К. Ясперс та ін.

Міжкультурна комунікація як філософська проблема була предметом досліджень багатьох вітчизняних учених (В. Андрущенко, Н. Висоцька, О. Гриценко, Л. Губерський, І. Дзюба, П. Донець, С. Домнич, В. Євтух, А. Єрмоленко, Г. Касьянов, М. Кушнарєва, Л. Нагорна, А. Приятельчук, М. Обушний, П. Скрипка, Б. Слющинський та ін.). Різні підходи до визначення поняття «міжкультурна комунікація», його структури та процесу формування розкрито в працях І. Бабій, В. Бакірова, І. Бахова, Ф. Бацевич, Н. Бідюк, Н. Бовкун, І. Власюк, Г. Деркач, А. Єрмоленко, О. Каніболоцької, О. Кашуби, С. Костюк, Т. Кравчук, Л. Куплевацької, В. Манакіна, Л. Мацько, І. Палько, О. Селіванова, А. Турчина, Л. Хижняк, Н. Ушакової та ін.

Теоретичним і практичним засадам професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації присвячено дослідження Г. Алтухова, С. Васьків, О. Галіцян, В. Гаманюк, О. Гутиряк, С. Доскач, І. Козубовської, А. Костюченко, Т. Осипової, Л. Попової, Н. Прус та ін.

Водночас системний аналіз проблеми теоретичного й науково-методичного забезпечення процесу підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації ще не був предметом окремого педагогічного дослідження. Окрім того, аналіз зазначених вище наукових розвідок засвідчив про відсутність системного теоретико-методичного підґрунтя професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

Актуальність та доцільність дослідження теорії і практики професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації зумовлена також наявністю певних *суперечностей*:

1) Концептуальних:

- між зростаючими вимогами до міжкультурної компетентності педагога та недостатньою увагою до цього аспекту в освітніх стандартах;
- між необхідністю інтегрованого підходу до формування міжкультурної комунікації та фрагментарністю її реалізації в навчальних дисциплінах;
- між наявністю сучасних наукових розробок у галузі міжкультурної освіти та слабким впровадженням їх у практичну діяльність педагогів.

2) Дидактичних:

- між традиційною лекційно-орієнтованою моделлю навчання та потребою у використанні інтерактивних методів формування готовності до міжкультурної комунікації;
- між пасивним засвоєнням знань про інші культури та необхідністю практичного застосування міжкультурних компетентностей;
- між потребою у розвитку когнітивного, афективного, мотиваційно-ціннісного та поведінкового компонентів готовності до міжкультурної комунікації та домінуванням когнітивного підходу в навчанні. Освітні програми зосереджені переважно на передачі знань, тоді як формування емоційної

стійкості, адаптивності та навичок практичного спілкування залишається поза увагою.

3) Психолого-педагогічних:

- між прагненням студентів до міжкультурної взаємодії та страхом комунікації через мовний бар'єр чи страх помилитися;

- між потребою у розвитку емпатії, толерантності та стереотипним сприйняттям інших культур.

4) Організаційно-методичних:

- між потребою у міжнародному досвіді міжкультурної комунікації та обмеженими можливостями студентів брати участь у програмах академічної мобільності;

- між використанням сучасних цифрових технологій для міжкультурної комунікації та низькою підготовленістю викладачів і студентів до їх ефективного застосування;

- між необхідністю інтеграції міжкультурного компонента в усі рівні підготовки педагога та його обмеженістю в навчальних планах, оскільки більшість освітніх програм не включають міжкультурну підготовку як наскрізний компонент освіти.

Актуальність, недостатня обґрунтованість теоретичних і практичних аспектів розв'язання окресленої проблеми, необхідність усунення визначених суперечностей зумовили вибір теми дисертації – **«Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами «Педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя» (РК № 0119U102999) і «Розвиток професійно важливих якостей майбутніх педагогів» (РК № 0123U101566) Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Тема докторської дисертації затверджена вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 14 від 14 червня 2021 р.).

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

Відповідно до поставленої мети сформульовано такі **завдання дослідження**:

1. Здійснити теоретичний аналіз розробленості наукової проблеми та понятійно-термінологічного апарату дослідження.

2. Виявити особливості професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації у вітчизняному та зарубіжному досвіді.

3. Розкрити методологічні підходи та принципи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

4. Розробити структурно-функціональну модель системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

5. Визначити критерії, показники та схарактеризувати рівні сформованості готовності майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

6. Обґрунтувати педагогічні умови ефективної професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

7. Експериментально перевірити ефективність системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – система професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

Концепція дослідження. Провідною ідеєю дослідження є положення про те, що професійна підготовка майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації є цілісною і динамічною системою, що має соціально-зумовлений характер і залежить від теоретичних, методичних, організаційних і практичних детермінант.

Теоретико-методологічну основу концепції складають ідеї забезпечення ефективності професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації, моделювання професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації в умовах університетської освіти, її науково-методичного забезпечення та психолого-педагогічного супроводу, створення оптимальних педагогічних умов організації підготовки та її продуктивності щодо набуття готовності до міжкультурної комунікації в галузі в умовах ЗВО.

Реалізація концептуальних засад знайшли вияв у сукупності основних концептів: методологічного, теоретичного, технологічного та дозволили досягти динамічності й повноти розкриття проблеми.

Методологічний концепт репрезентує взаємозв'язок і взаємодію фундаментальних наукових підходів, а саме:

- синергетичного, який дозволяє моделювати зміст освітнього процесу, підготовленості майбутнього педагога до соціально-культурного розмаїття, змін в освітній політиці та різних сферах життєдіяльності суспільства;

- системного, що уможливорює дослідження професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації як цілісної, багатокомпонентної системи, для якої характерна наявність системотвірних компонентів і взаємозв'язків між ними;

- міждисциплінарного, який дозволяє на основі інтеграції знань з різних дисциплін та культурних контекстів, створювати умови для підготовки майбутніх педагогів до викликів сучасного багатокультурного суспільства;

- антропологічного, що дає змогу вивчати цінності різних культур, зрозуміти, що незначні розбіжності в цінностях формують суспільство і відображаються в освіті та в інших численних проявах культури;

- діяльнісний, який орієнтує на сприйняття професійної підготовки майбутніх педагогів як особливого виду діяльності, спрямованої на самовдосконалення й саморозвиток вчителя, через цілеспрямовану, вмотивовану активність, варіативність дій, готовність до міжкультурної комунікації;

- комунікативного, що уможливорює підготовку майбутніх педагогів до іншомовного міжкультурного спілкування з урахуванням рівнів функціонування системи мови;

- особистісно орієнтованого, який спрямовує процес професійної підготовки на допомогу студенту в саморозвитку його індивідуальності;
- культурологічного, що забезпечує залучення майбутніх педагогів до національної і світової культури, сприяє набуттю студентами практичних умінь міжкультурної взаємодії;
- соціокультурного, який дозволяє педагогам краще зрозуміти свою роль як представників певної соціальної групи та культури, допомагає уникати етноцентризму й сприяє розвитку взаєморозуміння з іншими культурами;
- лінгвокультурного, що сприяє пізнанню й осмисленню рідної та іншомовної культури в їхній діалогічній єдності;
- етнокультурного, який забезпечує формування етноорієнтованої особистості, допомагає майбутнім педагогам усвідомити власну культурну ідентичність, а також розуміти й поважати інші культури;
- компетентнісного, що сприяє формуванню у майбутніх педагогів сукупності певних компетенцій відповідно до змісту й особливостей майбутньої діяльності;
- критичного, який забезпечує глибше розумінню здобувачами освіти культурних відмінностей, соціальних структур, що впливають на комунікацію та освітній процес.

Теоретичний концепт характеризує основні ідеї, положення, що зумовлюють розуміння особливостей професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; відображає актуалізацію сутності ключових понять дослідження («міжкультурна комунікація», «міжкультурна грамотність», «міжкультурне освітнє середовище», «професійна підготовка», «майбутні педагоги», «професійна підготовка майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації», «міжкультурна компетентність майбутніх педагогів», «готовність майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації»), що складають науково-теоретичне підґрунтя досліджуваної проблеми. На теоретичному рівні розроблено концепцію професійної підготовки педагогів до міжкультурної комунікації; обґрунтовано систему професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації та педагогічні умови її реалізації.

Технологічний концепт визначає необхідність оновлення змісту, оптимізацію форм, методів, засобів та технологій навчання, спрямованих на удосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; передбачає експериментальну перевірку ефективності системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації за допомогою діагностичного інструментарію, що здійснювалася під час педагогічного експерименту.

Методологічна основа дослідження базується на положеннях гуманістичної філософії; теорії про загальний зв'язок, цілісність і взаємозалежність явищ сучасного світу; фундаментальних положеннях теорії наукового пізнання; філософських ідеях сталого розвитку; концепціях міжкультурної комунікації; принципі мультикультуралізму, теорії взаємозв'язку освіти, мови й культури; а також на застосуванні різних підходів до вивчення проблеми дослідження: *загальнонаукових* (синергетичний, системний, міждисциплінарний) та *конкретнонаукових* (антропологічний, діяльнісний,

комунікативний, особистісно орієнтований, культурологічний, соціокультурний, лінгвокультурний, етнокультурний, компетентнісний, критичний) методологічних підходів до розуміння сутності теоретичних і методичних засад професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації. Означені підходи ґрунтуються на сукупності методологічних принципів: *загальнодидактичних* (наочності, міцності, активності, виховного навчання, систематичності й послідовності, врахування індивідуальних особливостей, доступності й посиленості та ін.); *специфічних* (культурного взаємозбагачення, комунікативності, толерантності та емпатії, адаптивності та гнучкості, інтеграції міжкультурних знань та компетенцій, науковості, безбар'єрності, проблемності). Сукупність визначених підходів та принципів забезпечує цілісність, ефективність та комплексність професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

Теоретичну основу дослідження становлять: фундаментальні ідеї філософії освіти в контексті глобалізаційних змін (В. Андрущенко, В. Асаєва, І. Бех, І. Зязюн, В. Кремень, С. Лісова, В. Лутай, Ю. Пелех, Г. Пустовіт, П. Саух та ін.); провідні засади теорії та методики професійної підготовки майбутніх педагогів (А. Алексюк, І. Андрощук, І. Бех, Н. Бідюк, І. Войтович, Л. Кондрашова, О. Лавріненко, Г. Луценко, В. Мілерян, В. Піддячий, Р. Пріма, С. Сисоєва, О. Цокур та ін.); проблеми полікультурної освіти (Д. Бенкс, І. Бех, Л. Воротняк, О. Гуренко, В. Євтух, Т. Коваль, О. Котенко, Р. Кравець, В. Матіс, Л. Султанова, Л. Хомич, Л. Чередниченко, Т. Шахрай, Н. Якса та ін.); теоретико-методологічні основи формування міжкультурної комунікації (Г. Гофстеде, К. Казмір, К. Клакхон, Т. Колбіна, О. Кричківська, Ф. Стродбек, Е. Стюарт, Дж. Трагер, Ф. Тромпенаарс, Е. Холл та ін.); теоретичні ідеї щодо професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації (З. Батринчук, Г. Бондар, Н. Бориско, В. Гаманюк, О. Гутиряк, С. Доскач, Л. Костик, Л. Платаш, Л. Попова та ін.).

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що ефективність професійної підготовки майбутніх учителів до міжкультурної комунікації значно підвищиться, якщо вона буде здійснюватися відповідно до науково обґрунтованої та експериментально перевіреної системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації, що базується на сформульованих концептуальних положеннях, відповідних теоретичних і методичних засадах.

Положення загальної гіпотези конкретизовано в часткових гіпотезах, відповідно до яких професійну підготовку майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації можна ефективно реалізувати за умов, якщо:

- запровадити змістову інтеграцію міжкультурної компетентності в освітні програми;
- застосувати інтерактивні методи навчання з метою залучення здобувачів освіти до активного процесу формування міжкультурної комунікації;
- удосконалити практичну підготовку майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації через міжнародний досвід;
- сформувати ціннісні орієнтації у майбутніх педагогів на толерантність і повагу до інших культур;
- оптимізувати професійний розвиток викладачів, спрямований на розвиток міжкультурної компетентності викладачів;

- застосувати інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці майбутніх учителів до міжкультурної комунікації;
- забезпечити психолого-педагогічну підтримку процесу формування міжкультурної комунікації майбутніх педагогів.

Методи дослідження. Задля досягнення мети дослідження використовувалися такі методи: *загальнонаукові* – аналіз, абстрагування, синтез, конкретизація, порівняння, узагальнення, індукція, дедукція, метод моделювання для розробки моделі професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; контент-аналіз – для систематизованої фіксації змістових одиниць дослідження категорійно-поняттєвого апарату дослідження, а також освітніх програм, навчальних планів, що дозволило зафіксувати особливості підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; *теоретичні: конкретно-наукові:* порівняльний та ретроспективний аналіз педагогічних, психологічних, філософських, соціологічних джерел із проблеми дослідження, що уможливило визначення стану дослідження проблеми у сучасному науковому дискурсі; метод термінологічного аналізу, що уможливив відбір та визначення окремих термінів на основі виявлення й уточнення змістового наповнення основоположних понять; контент-аналіз та класифікація для систематизованої фіксації нормативно-законодавчих документів щодо організації освітнього процесу професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації у закладах вищої освіти; абстрагування та проєктування для обґрунтування концепції професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; теоретичне моделювання та проєктування – для розробки структурно-функціональної моделі системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; *емпіричні:* аналіз практичного досвіду професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; анкетування, тестування та спостереження для визначення рівнів готовності майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; експериментальна перевірка розробленої та апробованої на практиці системи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; *статистичні* – кореляційний аналіз для виявлення взаємозв'язки між різними компонентами міжкультурної комунікації; t-критерій Стьюдента для оброблення і порівняння результатів кількісного та якісного аналізу одержаних даних.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що в ньому на підставі системного аналізу обґрунтовано теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації, а саме:

- уперше цілісно досліджено проблему професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; розроблено й експериментально перевірено систему професійної підготовки педагогів до міжкультурної комунікації, яку представлено в структурно-функціональній моделі, що містить взаємопов'язані блоки (концептуально-цільовий, проєктувально-організаційний, змістовно-технологічний, діагностико-результативний); виокремлено, обґрунтовано й реалізовано педагогічні умови ефективної професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації (змістова інтеграція міжкультурної компетентності в освітні програми; упровадження

інтерактивних методів освітнього процесу з метою залучення здобувачів освіти до активного процесу формування міжкультурної комунікації; удосконалення практичної підготовки майбутніх педагогів через міжнародний досвід; формування ціннісних орієнтацій у майбутніх педагогів на толерантність і повагу до інших культур; оптимізація професійного розвитку викладачів, спрямованого на розвиток міжкультурної компетентності; застосування інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці майбутніх учителів до міжкультурної комунікації; забезпечення психолого-педагогічної підтримки процесу формування міжкультурної комунікації майбутніх педагогів); визначено критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, афективний, поведінковий), показники та рівні сформованості готовності майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації (початковий, середній, високий);

– *уточнено* сутність ключових понять дослідження («комунікація», «міжкультурна комунікація», «міжкультурна грамотність», «міжкультурне освітнє середовище», «професійна підготовка», «майбутні педагоги», «професійна підготовка майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації», «міжкультурна компетентність майбутніх педагогів», «готовність майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації»);

– *удосконалено* форми, методи, засоби та технології професійної підготовки педагогів до міжкультурної комунікації;

– *подальшого розвитку* набули методологічні підходи і принципи професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; характеристика вітчизняного і зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації у закладах вищої освіти.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що фактологічний матеріал, теоретичні та практичні положення й науково обґрунтовані висновки дослідження можуть бути використані для визначення стратегічних орієнтирів у професійній підготовці майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації.

Матеріали дослідження можуть бути використані в процесі розробки освітніх стандартів й освітніх програм із професійної підготовки педагогів, для створення та впровадження в освітній процес закладів вищої освіти нових освітніх компонентів навчально-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації; для розширення та оновлення змісту навчальних курсів «Лінгвокраїнознавство», «Міжкультурна комунікація», «Основи міжкультурної комунікації» «Міжкультурна комунікація: теорія і соціальна практика», «Проблеми міжкультурної комунікації і навчання іноземних мов», «Проблеми міжкультурної комунікації і навчання іноземних мов у світовому просторі», «Міжкультурна комунікація в освіті», «Міжкультурна педагогіка», «Лідерство та комунікація в міжкультурному просторі», «Етика міжкультурної комунікації» тощо; для розроблення спецкурсів, курсів за вибором студентів, спецсемініарів, підручників, навчальних посібників; для організації виробничої практики; у проведенні наукових досліджень з означеної проблематики.

Результати дисертаційної роботи *впроваджено* в освітній процес Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/21 від 26.06.2025 р.), Центральноукраїнського

державного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 42-н від 23.06.2025 р.), Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка (довідка № 1362 від 20.06.2025 р.), Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (довідка № 06.05.01-1404/30 від 24.06.2025 р.), Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10-465 від 23.06.2025 р.), Мукачівському державному університеті (довідка № 909 від 20.06.2025 р.), Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка № 247 від 25.06.2025 р.), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка № 30/25 від 02.07.2025 р.).

Публікації. Результати дисертаційної роботи висвітлено в 22 наукових працях, які відображають основні результати дослідження (15 – одноосібних), з яких: 5 статей у наукових виданнях, що входять до бази Web of Science Core Collection або Scopus, 16 статей у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України, 1 розділ монографії. У 26 працях, додатково відображено наукові результати докторської дисертації, з них: 17 тез у матеріалах науково-практичних конференцій, 9 праць в інших виданнях.

Кандидатську дисертацію на тему «Формування в майбутніх педагогів умінь роботи з іншомовною літературою засобами інформаційно-телекомунікаційних технологій» зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти захищено в 2009 році. Її матеріали в тексті докторської дисертації не використовуються.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до кожного з них, списку використаних джерел до кожного з них, висновків та додатків. Загальний обсяг роботи – 544 сторінок, із них сторінок основного тексту. Робота містить 21 таблиць та 26 рисунків.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові публікації, які відображають основні наукові результати докторської дисертації

Статті у виданнях, що індексуються в міжнародних базах даних

Web of Science Core Collection та/або Scopus:

1. **Ihnatova O.**, Zhovnych O. & Drobakha L. The effectiveness of blended learning in English teacher training. *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. 2022. Vol. 10. No 3. PP. 377-388. DOI : <https://doi.org/10.22190/JTESAP2203377I> (Scopus)
2. Poseletska K., **Ihnatova O.**, Kochenko O. & Hapchuk Y. Education Pedagogical promotion of professional self-realization of future teachers of philological specialities. *Society. Integration. Education. Rezekne*. 2020. Vol. 2. PP. 246-263. URL: <https://cutt.ly/yidEuoE> (Web of Science)
3. **Ihnatova O.**, Drobakha-Simonova L., Matiiuk D. The Students' Experience of Intercultural Communication. *New Educational Review*. 2024. Vol. 72. PP. 49-65. DOI : <https://doi.org/10.15804/tner.2024.75.1.07> (Scopus)
4. Drobakha-Simonova L., Taranukha T., **Ihnatova O.** Die Dynamik des Gebrauchs von Austriazismen im IM Gegenwärtigen deutschen Mediendiskurs. *Analele Universității din Craiova. Seria ȘTIINȚE FILOLOGICE, LINGVISTICĂ*,

DOI : <https://doi.org/10.52846/aucssflingv.v46i1-2.145> (Scopus)

5. Kolomiets A., Gromov I., Zhovnych O., **Ihnatova O.**, Kolomiets D., Babchuk Y. & Ivanichkina N. Ukrainian Teachers' Capacity to Teach Online Under Quarantine and Martial Law. *Encounters in Theory and History of Education*. 2024. No. 25(1). PP. 271-291. DOI : <https://doi.org/10.24908/encounters.v25i0.16667> (Scopus)

Статті у наукових періодичних виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

6. Ігнатова О. М. Професійна майстерність вчителя англійської мови як складова його особистого розвитку. *Наукові записки ВДПУ*. Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2014. Вип. 42. Ч. 1. С. 180-183.

7. Ігнатова О. М. Підходи до інтернаціоналізації вищої освіти в Європі та їх наслідки для стратегічного управління. *Наукові записки ВДПУ*. Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. Вип. 48. С. 178-181. URL: <https://vspu.net/nzped/index.php/nzped/issue/view/10/201>

8. Ігнатова О. М. Моделі лідерства в освіті. *Наукові записки ВДПУ*. Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД». 2018. Вип. 53. С. 96-99. URL: <https://vspu.net/nzped/index.php/nzped/issue/view/70/206>

9. Ігнатова О. М. Інформаційні технології як засіб інтенсифікації вивчення іноземної мови для професійного спілкування. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Київ-Вінниця : «ТОВ фірма «Планер», 2018. Вип. 52. С. 389-393.

10. Ігнатова О. М. Академічні мобільні можливості для викладачів і студентів в рамках місії університету. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Київ-Вінниця : «ТОВ фірма «Планер», 2019. Вип. 53. С. 181-185.

11. **Ігнатова О. М.**, Жовнич О. В. Використання практико-дослідницького проекту у професійній підготовці майбутніх вчителів німецької мови засобом саморефлексії. *Молодь і ринок*. 2021. №5 (191). С. 114-119. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.237039>

12. Ігнатова О. М. Траєкторія професійного розвитку вчителя іноземних мов: європейський досвід. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 5 : Педагогічні науки: реалії та перспективи : зб. наук. праць. Київ : «Гельветика», 2022. Т. 1. С. 100-105. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.19>

13. Ігнатова О. М. Європейський досвід міжкультурної комунікації в освіті і культурі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2023. № 68. С. 60-67. DOI : <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-68-60-67>

14. Поселецька К., **Ігнатова О.**, Кушнір С. Формування та розвиток комунікативних здібностей на уроках німецької мови. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2024. № 4. С. 39-48. DOI : <https://doi.org/10.31652/2786-9083-2024-4-39-48>

15. Ігнатова О. М. Педагогічна ідентичність: мотивація вибору вчителя. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 3(31). С. 1006-1016. DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3\(31\)-1006-1016](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-3(31)-1006-1016)
16. Ігнатова О. М. Розвиток навичок ефективної міжкультурної комунікації. *Журнал крос-культурної освіти*. 2024. № 3. С. 7-14. DOI : <https://doi.org/10.31652/2786-9083-2024-3-7-13>
17. Ігнатова О. М. Міжкультурна комунікація в освітньому середовищі: формування готовності педагога до міжкультурного діалогу. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2025. № 5. С. 7-13. DOI : <https://doi.org/10.31652/2786-9083-2025-5-7-13>
18. Ігнатова О. М. Стратегії ефективної міжкультурної комунікації для лідерства в освіті в умовах невизначеності. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. № 5 (46). С. 700-710. DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5\(46\)-700-709](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5(46)-700-709)
19. Ігнатова О. М. Комунікація як основа міжкультурного порозуміння у сучасному середовищі. *Інновації та передові технології*. 2025. № 6 (46). С. 972-982. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-6\(46\)-972-982](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-6(46)-972-982)
20. Ігнатова О. М. Роль інтерактивних методів у підготовці педагогів до міжкультурної комунікації. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2025. № 6. Т. 1. С. 7-13. DOI : [https://doi.org/10.31652/2786-9083-2025-6\(1\)-7-13](https://doi.org/10.31652/2786-9083-2025-6(1)-7-13)
21. Ігнатова О. М. Використання кейс технологій у формуванні готовності до міжкультурної комунікації майбутніх педагогів. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. Вип. 18. DOI : <https://doi.org/10.5281/zenodo.15620546>

Монографії:

22. Ihnatova O. **Intercultural communication and sensitivity: theoretical and philosophical foundations. *Innovations in education and science in the context of European integration***: Scientific monograph. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2025. Vol. 1. 562 p. DOI : <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-557-0-8>

Наукові публікації, які додатково відображають наукові результати докторської дисертації

Тези в матеріалах науково-практичних конференцій:

23. Ігнатова О. М. Аналіз розвитку професіоналізму педагогічних кадрів вищих навчальних закладів у Німеччині. *Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі*: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 14-15 квітня 2011 р.). Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. 2011. Вип. 15. С. 77-79.
24. Ihnatova O. M. Internationalisation trends in High Education strategies in the European context. *Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи* : матер. II міжнар. наук. практ. конф. (Маріуполь, 18-19 квітня 2018 р.). Маріуполь : МДУ, 2018. С. 285-287.
25. Ігнатова О. М. The impact of leading change in education. *Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі* : матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 25 квітня 2018 р.). Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2018. Вип. 22. С. 188-190.
26. Ігнатова О. М., Поселецька К. А. Rollenspieleinsetzung im DAF Unterricht. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у*

сучасному мультилінгвальному просторі: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 22 листопада 2018 р.). Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2018. С. 57-60.

27. **Ігнатова О. М.**, Поселецька К. А. Ігрові форми роботи на уроці іноземної мови як основний спосіб оволодіння іншомовною компетентністю. *Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі*: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 24 квітня 2019 р.). Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2019. Вип. 23. С. 121-124.

28. **Ігнатова О. М.**, Поселецька К. А. Möglichkeiten von Unterrichtsstrategien, basierend auf dem Konzept der aktivierenden Didaktik. *Можливості стратегій навчання, заснованих на концепції активізуючої дидактики. Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі*: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 20 листопада 2019 р.). Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського 2019. С. 40-42.

29. **Ігнатова О.**, Гах В. Візуалізації в інтерактивному вивченні іноземних мов. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі*: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 25 листопада 2020 р.). Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2020. С. 50-51.

30. Ihnatova O. M. European Vector Towards Organization of Teacher Training in Germany. *Actual trends of modern scientific research : Abstracts of V international scientific and practical conference* (Берлін, 24-26 жовтня, 2021 р.). С. 265-268.

31. Ігнатова О. М. Імплементация інклюзивної освіти в процес навчання іноземної мови. *Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами*: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 17-18 листопада 2021 р.). Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2021. Вип. 4. С. 62-65.

32. Ігнатова О. М. Landeskundliche Inhalte im DaF Unterricht. *Країнознавчий аспект на уроці німецької мови. Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі*: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 28 квітня 2021 р.). Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2021. Вип. 25. С. 128-130.

33. Ігнатова О. М., Вишивана Н.В. Modern methods of using blended learning in the process of teaching a foreign language. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі*: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 24 листопада 2021 р.). Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2021. С. 46-49.

34. Ігнатова О. М. Типи літературної творчості в художній літературі німецькомовних країн. *Теоретичні та прикладні проблеми сучасної філології*: матер. V міжрег. наук.-практ. семін. (Умань, 29 квітня, 2021 р.). Умань : Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2021. С. 20-22.

35. Ігнатова О. М. Вплив педагогічного лідерства на професійну підготовку викладачів іноземних мов. *Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі*: матер.

всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 26 жовтня 2022 р.). Вінниця: ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2022. С. 51-52.

36. Ігнатова О. М. Фактори багатомовності у закладах освіти: європейський досвід. *Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі* : матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 31 травня 2023 р.). Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2023. Вип. 27. С. 11-14.

37. **Ihnatova O., Zhovnych O.** Well-being in education: value orientations. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності* : матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 5-6 жовтня 2023 р.). Тернопіль : ФОП Осадца Ю.В. 2023. С. 101-102.

38. Ігнатова О. М. Ефективне лідерство: основні навички в сучасному просторі. *Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі* : матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 30 травня 2024 р.). Вінниця : ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2024. Вип. 28. С.13-15.

39. Ігнатова О. М. Globalization, information, intercultural communication: intersrctions and implications for modern society. *Актуальні проблеми лінгвістики, перекладознавства, методики навчання іноземних мов та зарубіжної літератури в сучасному освітньому просторі* : матер. всеукр. наук.-практ. конф. (Вінниця, 20 травня 2025 р.). Вінниця : ТОВ «Друк плюс». 2025. Вип. 1. С. 92-95.

Інші видання:

40. Ihnatova O. The research of teaching abilities of students who are going to be teachers. Fourth International Congress on Social Sciences and Humanities». *Proceedings of the Congress (2 April, 2015). «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH.* Vienna, 2015. Vol. 2. PP. 152-158.

41. Ihnatova O. Competence Areas of the European Teacher. *Zbiór raportów naukowych. Pedagogika.* Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. <<Diamond trading tour>>, 2015. PP. 34-37.

42. Ihnatova O. The importance of Staff mobility in the system of Higher Education. *Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень* : зб.наук. пр. Вінниця : «ТОВ фірма «Планер», 2017. Вип. 8 (11). С. 105-107.

43. Ihnatova O. The impact of framework conditions on the concept of internationalization in high education. *Science, Research, Development. Pedagogy.* Monografia pokonferencyjna. Barcelona- Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. “Diamond trading tour”, 2019. PP. 47-50.

44. Ihnatova O. et al. The application of digital technologies in teaching a foreign language in a blended learning environment. *Linguistics and Culture Review.* 2021. No. 5(S4). PP. 114-127. DOI : <https://doi.org/10.21744/lingcure.v5nS4.1571>

45. **Ihnatova O., Lazarenko N., Zhovnych O., Melnyk K., & Hapchuk Y.** Positive aspects and difficulties of teaching foreign languages in the blended learning course during COVID-19 pandemic. *Laplage Em Revista.* 2021. PP. 538-547.

46. Lazarenko N., & **Ihnatova O.** Pandemia a transformacja cyfrowa. Wyzwania dla szkolnictwa wyższego. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J–Paedagogia-Psychologia.* 2022. No. 35(1). PP. 7-17. DOI : <http://dx.doi.org/10.17951/j.2022.35.1.7-17>

47. Ігнатова О. Ознаки багатомовності у ЗВО країн ЄС. *Молодий вчений*, 2023. № 8 (120). РР. 37-42. DOI : <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-8-120-9>

Особистий внесок здобувача. Представлені в дисертації наукові результати отримано авторкою самостійно. У працях, опублікованих у співавторстві, здобувачці належить: у *статтях, які індексуються в наукометричних базах*: «The effectiveness of blended learning in English teacher training» (співавтори: Zhovnych O. & Drobakha L., англійською) авторкою доведено доцільність інтеграції цифрових технологій у процес вивчення іноземних мов (авторський внесок – 35%); «Education Pedagogical promotion of professional self-realization of future teachers of philological specialities» (співавтори: Poseletska K., Kochenko O. & Napchuk Y., англійською) дисертанткою обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів філологічних спеціальностей до професійної самореалізації (авторський внесок – 35%); «The Students' Experience of Intercultural Communication» (співавтори: Drobakha-Simonova L., Matiiuk D., англійською) здобувачкою описано результати анкетування, спрямованого на аналіз рівня сформованості міжкультурної компетентності українських студентів, які проживають за кордоном (авторський внесок – 35%); «Ukrainian Teachers' Capacity to Teach Online Under Quarantine and Martial Law» (співавтори: Kolomiiets A., Gromov I., Zhovnych O., Kolomiiets D., Babchuk Y. & Ivanichkina N., англійською) авторкою розглянуто організаційно-методичні заходи, що сприяють удосконаленню навичок, необхідних викладачам і студентам педагогічних університетів для викладання онлайн під час карантину та воєнного стану (авторський внесок – 35%); у *статтях, які належать до категорії Б*: «Використання практико-дослідницького проєкту у професійній підготовці майбутніх вчителів німецької мови засобом саморефлексії» (співавтори: Жовнич О., українською) здобувачкою проаналізовано особливості практико-дослідницького проєкту як ефективного способу вдосконалення методичної професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови засобом саморефлексії (авторський внесок – 50%); «Формування та розвиток комунікативних здібностей на уроках німецької мови» (співавтори: Поселецька К., Кушнір С., українською) дисертанткою доведено важливість комунікативного підходу в навчанні (авторський внесок – 50%); у *тезах*: «Rollenspieleinsetzung im DAF Unterricht» (співавтори: Поселецька К., німецькою) авторкою розкрито особливості використання рольових ігор на заняттях (авторський внесок – 40%); «Ігрові форми роботи на уроці іноземної мови як основний спосіб оволодіння іншомовною компетентністю» (співавтори: Поселецька К., українською) здобувачкою доведено роль ігор у формуванні іншомовної компетентності (авторський внесок – 50%); «Möglichkeiten von Unterrichtsstrategien, basierend auf dem Konzept der aktivierenden Didaktik» (співавтори: Поселецька К., німецькою) дисертанткою схарактеризовано стратегії навчання на основі концепції активізуючої дидактики (авторський внесок – 50%); «Візуалізації в інтерактивному вивченні іноземних мов» (співавтори: Гах В., українською) авторкою доведено доцільність й ефективність візуалізації інформації як педагогічного інструменту технології інтерактивного навчання у процесі формування професійної спрямованості особистості майбутнього вчителя іноземної мови (авторський внесок – 40%); «Modern

methods of using blended learning in the process of teaching a foreign language» (співавтори: Вишивана Н., англійською) здобувачкою схарактеризовано сучасні методи використання змішаного навчання у процесі викладання іноземної мови (авторський внесок – 50%); «Well-being in education: value orientations» (співавтори: Zhovnych O., англійською) дисертанткою розкрито ціннісні орієнтації в сучасній освіті (авторський внесок – 50%); в інших виданнях: «Positive aspects and difficulties of teaching foreign languages in the blended learning course during COVID-19 pandemic» (співавтори: Lazarenko N., Zhovnych O., Melnyk K. & Napchuk Y., англійською) авторкою розглянуто труднощі у викладанні іноземних мов в умовах дистанційної освіти під час пандемії COVID-19 (авторський внесок – 35%); «Pandemia a transformacja cyfrowa» (співавтори: Lazarenko N., англійською) здобувачкою доведено доцільність використання цифрових технологій в освіті під час пандемії (авторський внесок – 35%); «Die Dynamik des Gebrauchs von Austriaismen im IM Gegenwärtigen deutschen Mediendiskurs» (співавтори: Drobakha-Simonova L., Taranukha T., англійською) дисертанткою розкрито динаміку вживання австрійських термінів у сучасних німецьких ЗМІ (авторський внесок – 25%).

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження апробовано на науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема:

міжнародних – «Actual trends of modern scientific research» (Берлін, 2021), «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності» (Тернопіль, 2023 р.);

всеукраїнських – «Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі» (Вінниця, 2011), «Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи» (Маріуполь, 2018), «Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі» (Вінниця, 2018), «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» (Вінниця, 2018), «Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі» (Вінниця, 2019), «Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі» (Вінниця, 2019), «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» (Вінниця, 2020), «Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами» (Вінниця, 2021), «Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі» (Вінниця, 2021), «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» (Вінниця, 2021), «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» (Вінниця, 2022), «Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі» (Вінниця, 2023), «Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі» (Вінниця, 2024), «Актуальні проблеми лінгвістики, перекладознавства, методики навчання

іноземних мов та зарубіжної літератури в сучасному освітньому просторі» (Вінниця, 2025);

регіональних – «Теоретичні та прикладні проблеми сучасної філології» (Умань, 2021).

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук на тему «Формування в майбутніх педагогів умінь роботи з іншомовною літературою засобами інформаційно-телекомунікаційних технологій» за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти, що захищена в 2009 році, у тексті докторської дисертації не використано.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертація відповідає спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

У процесі обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

З урахуванням зазначеного на фаховому семінарі кафедра ухвалила: Дисертація Ігнатової Олени Миколаївни «Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації» є завершеною науковою працею, що містить раніше незахищені наукові дослідження, а одержані авторкою нові науково обґрунтовані результати у галузі 01 Освіта, педагогіка у сукупності розв'язують важливу науково-прикладну проблему. Дослідження відповідає вимогам, передбаченими пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» № 1197 від 17 листопада 2021 р., і рекомендується до захисту на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

Головуючий на засіданні:
доктор пед. наук, професор

Ольга АКИМОВА

Секретар засідання:

кандидат пед. наук, доцент, кафедра педагогіки
і освітнього менеджменту

Світлана НАГОРНЯК

Рецензенти:

доктор пед. наук, професор, кафедра педагогіки
і освітнього менеджменту

Василь КАПЛІНСЬКИЙ

доктор пед. наук, професор, кафедра педагогіки
і освітнього менеджменту

Олена СТОЛЯРЕНКО

доктор пед. наук, професор, декан факультету
мистецтв і художньо-освітніх технологій

Тетяна ЗУЗЯК

Знаючи підписи членів кафедри педагогіки і освітнього менеджменту, зазначаємо, що дисертація відповідає вимогам, передбаченим пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» № 1197 від 17 листопада 2021 р., і рекомендується до захисту на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.